

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาความนิยมของเด็กวัยรุ่นต่อโปรแกรมการศึกษาทางโทรทัศน์ โดยวิธี
วัตถุประสงค์ที่จะศึกษาความนิยมของเด็กวัยรุ่นที่มีต่อรายการการศึกษา ประโยชน์ที่เด็กวัยรุ่นได้รับ
จากรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษา นอกจากนี้ยังต้องการศึกษาถึงรูปแบบของรายการโทรทัศน์ที่เด็ก
วัยรุ่นชอบ ความยาวของระยะเวลาของรายการ ความต้องการทางงานเนื้อหาสาระของรายการซึ่ง
เด็กวัยรุ่นต้องการให้สถานีโทรทัศน์ต่าง ๆ จัดใหม่ขึ้น การวิจัยที่จัดทำขึ้นครั้งนี้จะเป็นแนวทางแก่
จัดรายการโทรทัศน์ให้สามารถจัดรายการเพื่อการศึกษาให้สนองความต้องการของเด็กวัยรุ่น ดังนั้น
จึงคาดว่าผลการวิจัยเรื่องนี้จะเป็ประโยชน์ต่อเด็กวัยรุ่นและสถานีโทรทัศน์ต่าง ๆ อย่างยิ่ง

ข้อมูลที่น่ามาวิจัยครั้งนี้ เป็นข้อมูลที่ไดจากการตอบแบบสอบถามของนักเรียนที่กำลัง เรียนอยู่
ในชั้น ม.ศ.๓ ถึง ม.ศ.๕ ซึ่งมีอายุประมาณ ๑๕ - ๑๘ ปี จากโรงเรียนต่าง ๆ ในกรุงเทพมหานคร
นคร ๒๕ โรงเรียน โดยผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปยังนักเรียนเหล่านั้นเป็นจำนวน ๕๗๐ ฉบับ และได้รับ
กลับคืนมาทั้งหมด ๔๕๐ ฉบับ คิดเป็นร้อยละ ๘๗.๖๓ เมื่อนำแบบสอบถามมาแยกเป็นชายและหญิง
ปรากฏว่าเป็นของเด็กวัยรุ่นชาย ๔๑๐ ชุด คิดเป็นอัตราร้อยละ ๘๓.๔๘ และเป็นของเด็กวัยรุ่นหญิง
๔๔๐ ชุด คิดเป็นอัตราร้อยละ ๙๑.๖๗ จากนั้นได้นำข้อมูลที่ไดมาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติที่
เหมาะสม คือวิธีหาค่าร้อยละและค่าเฉลี่ยเพื่อเปรียบเทียบระหว่างเด็กวัยรุ่นชายและหญิง

ผลการวิจัยพอสรุปได้ดังนี้

๑. โปรแกรมการศึกษาทางโทรทัศน์ประเภทต่าง ๆ ที่อยู่ในความนิยมของเด็กวัยรุ่นมีลักษณะ
ดังนี้

รายการข่าวที่วัยรุ่นชายชมมอຍที่สุดคือข่าวกีฬา ส่วนวัยรุ่นหญิงชมข่าวในประเทศมอຍที่สุด
ทั้งวัยรุ่นชายและหญิงชมข่าวต่างประเทศรองลงมา รายการข่าวที่วัยรุ่นชายและหญิงชมมอຍที่สุด คือ
รายการรายงานข่าวจากสหรัฐอเมริกา

รายการข่าวที่วัยรุ่นชายชอบมากที่สุดคือข่าวกีฬา รองลงมาคือข่าววิทยาศาสตร์ ส่วนวัยรุ่นหญิงชอบชมข่าวต่างประเทศมากที่สุด รองลงมาคือข่าววิทยาศาสตร์ เช่นเดียวกับวัยรุ่นชาย รายการข่าวที่วัยรุ่นชายและหญิงชอบน้อยที่สุดคือสรุปข่าวในประเทศและต่างประเทศ

ประเภทสารคดี รายการที่วัยรุ่นชายและหญิงชมบ่อยที่สุด คือรายการท่องเที่ยว รองลงมาวัยรุ่นชายและหญิงชมรายการสารคดีชีวิตสัตว์มหัศจรรย์ รายการที่วัยรุ่นชายและหญิงชมบ่อยและชอบน้อยที่สุดคือรายการสารานุกรมทางอากาศ

สารคดีที่วัยรุ่นชายชอบมากที่สุดคือรายการสารคดีชีวิต สัตว์มหัศจรรย์ รองลงมาคือท่องเที่ยว รัศมีใจ ส่วนวัยรุ่นหญิงชอบรายการสารคดีชีวิตสัตว์มหัศจรรย์ และรายการท่องเที่ยวมากที่สุด รองลงมาคือรายการธรรมชาติและชีวิต

รายการประเภทความรู้ ทางด้านภาษา วัยรุ่นชายและหญิงชมรายการเกมส์คนใบ้บ่อยที่สุด รองลงมาคือรายการสอนภาษาอังกฤษ และรายการที่วัยรุ่นชายและหญิงชมบ่อยที่สุดคือรายการภาษาฝรั่งเศส

วัยรุ่นชายชอบรายการ เกมส์คนใบ้มากที่สุดรองลงมาคือรายการ สอนภาษาอังกฤษ และที่ชมบ่อยที่สุดคือรายการ สماعกภาษาและหนังสือ ส่วนวัยรุ่นหญิงชอบรายการภาษากีฬามากที่สุด รองลงมาคือรายการ เกมส์คนใบ้ และที่ชมบ่อยที่สุดคือรายการ สماعกภาษาและหนังสือ เช่นเดียวกับวัยรุ่นชาย ถ้าเปรียบเทียบระหว่างวัยรุ่นชายและหญิงในด้านการชมรายการภาษา วัยรุ่นหญิงชอบรายการภาษามากกว่าวัยรุ่นชาย

รายการเกี่ยวกับศิลปะและวัฒนธรรมวัยรุ่นชายและหญิง ชมบ่อยและชอบน้อย รายการที่วัยรุ่นชายชมบ่อยที่สุดคือรายการวรรณคดีปริทรรศน์ รายการที่วัยรุ่นหญิงชมบ่อยที่สุดคือรายการคันทรอป คาลา วัยรุ่นชายชอบรายการ คันทรอปคาลาน้อยที่สุด ส่วนวัยรุ่นหญิงชอบรายการวรรณคดีปริทรรศน์น้อยที่สุด

วัยรุ่นชายและหญิงชมรายการ สุขภาพและอนามีน้อย รายการที่วัยรุ่นชายและหญิงชมบ่อยและชอบน้อยที่สุดคือรายการ สุขภาพประชาชน และรายการอนามีน

สำหรับรายการศาสนาและศีลธรรม วัยรุ่นชายชมรายการธรรมเทศนาน้อยที่สุด วัยรุ่นหญิงชมรายการพุทธประวัติบ่อยที่สุด ทั้งวัยรุ่นชายและหญิงไม่ชอบรายการ เกี่ยวกับธรรมะและศาสนา

รายการตอบปัญหาที่เด็กวัยรุ่นชายและหญิงชอบมากที่สุดและชอบมากที่สุดคือรายการชิงทุนการศึกษา รองลงมาคือรายการรถไฟ ๙๒ รายการที่วัยรุ่นชายและหญิงชอบน้อยที่สุด คือรายการรรู้รักษาตัวรอด และรายการที่วัยรุ่นชายและหญิงชอบน้อยที่สุดคือรายการ ๒๐ คำถาม

๒. ประโยชน์และความรู้ที่เด็กวัยรุ่นได้รับจากการชมรายการการศึกษาทางโทรทัศน์ วัยรุ่นชายและหญิงมีความคิดเห็นดังนี้

วัยรุ่นชายและหญิงเห็นว่ากรชมรายการข่าวและสารคดีทำให้มีความรู้กว้างขวางทันต่อเหตุการณ์มากที่สุด รองลงมาคือช่วยให้ทราบความเป็นจริงของเหตุการณ์

รายการภาษา วัยรุ่นชายและหญิงคิดว่าทำให้ได้ฟังสำเนียงที่ถูกต้องจากเจ้าของภาษามากที่สุด รองลงมาคือช่วยเสริมความรู้ทางด้านภาษาให้ดีขึ้น

รายการศิลปะและวัฒนธรรม วัยรุ่นชายและหญิงคิดว่าช่วยให้เข้าใจวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมของชาติอื่น ๆ มากที่สุด

รายการสุขภาพและอนามัย วัยรุ่นชายและหญิงคิดว่า ช่วยให้ทราบสาเหตุและวิธีป้องกันแก้ไขโรคต่าง ๆ มากที่สุด

รายการศาสนาและศีลธรรม วัยรุ่นชายคิดว่าช่วยอบรมจิตใจให้เป็นคนดี สามารถดำรงชีวิตได้อย่างเป็นสุขมากที่สุด แต่วัยรุ่นหญิงคิดว่าช่วยให้มีความรู้และเข้าใจเรื่องศาสนาเพิ่มขึ้น

รายการตอบปัญหาต่าง ๆ ทั้งวัยรุ่นชายและหญิงเห็นว่าช่วยให้มีความรู้รอบตัวกว้างขวางขึ้น

โดยสรุปวัยรุ่นชายคิดว่ารายการข่าวและสารคดีให้ประโยชน์มากที่สุด ส่วนวัยรุ่นหญิงคิดว่ารายการภาษาไทยให้ประโยชน์มากที่สุด

๓. รูปแบบของการจัดรายการโทรทัศน์ที่เด็กวัยรุ่นชายและหญิงชอบมากที่สุดคือ การจัดรายการแบบการตอบปัญหาและเกมส์ต่าง ๆ รองลงมาเป็นรายการที่จัดแบบภาพยนตร์ชุดมีเนื้อหาดูเ็นองกัน และชมรายการที่จัดเป็นรูปอภิปรายหรือสัมมนาเป็นต้นกับ ๓

๔. เหตุผลอันดับแรกที่ได้กับวัยรุ่นชายและหญิงชมรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาคือ อาจนำความรู้ไปใช้ประโยชน์แก่การเรียนได้ รองลงมาวัยรุ่นชายให้เหตุผลว่าชมเพื่อฆ่าเวลา ส่วนวัยรุ่น

หญิงชมเพราะหนังสือพิมพ์หรือวิทยุกล่าวถึงรายการนั้น และวัยรุ่นชายและหญิงจำนวนมากที่ชมรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษา เพราะผู้ปกครองแนะนำ

๕. ช่วงระยะเวลาการจัดรายการการศึกษาที่เหมาะสมกับความสนใจของเด็กวัยรุ่นชายและหญิงจะอยู่ในระยะเวลา ๓๐ นาที และ ๑ ชั่วโมง

๖. เด็กวัยรุ่นชายมีความต้องการชมรายการ การศึกษาของโทรทัศน์ระหว่างปิดภาคเรียนปานกลาง ส่วนวัยรุ่นหญิงต้องการชมมากที่สุด ทั้งวัยรุ่นชายและหญิงเห็นว่าจะได้รับประโยชน์จากรายการการศึกษามากที่สุด ถ้าจะจัดขึ้นในระหว่างปิดภาคเรียน

๗. เด็กวัยรุ่นชายและหญิงมีความต้องการให้สถานีโทรทัศน์ต่าง ๆ จัดรายการเกี่ยวกับความรู้ทั่วไปเพิ่มขึ้นจากที่มีอยู่ และต้องการให้มีการจัดรายการเกี่ยวกับงานวิชาการที่เรียนอยู่ด้วย

๘. เด็กวัยรุ่นชายมีความต้องการที่จะให้มีการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ เป็นอันดับแรก และคณิตศาสตร์ เป็นอันดับรอง ส่วนวัยรุ่นหญิงต้องการให้จัดสอนทางภาษาเป็นอันดับแรก และวิทยาศาสตร์ เป็นอันดับรอง

นอกจากนี้วัยรุ่นชายและหญิงต้องการให้มีการแนะแนวทางการศึกษามากที่สุด และร้องลงมาเป็นการแนะแนวในการเลือกอาชีพ

ส่วนความต้องการทางคาบศักราช เด็กวัยรุ่นชายและหญิงต้องการให้มีการจัดรายการโทรทัศน์เกี่ยวกับวิธีการดำเนินชีวิตที่ถูกต้องของเด็กวัยรุ่นมากที่สุด ร้องลงมาเป็นเรื่องการปรับตัวให้เข้ากับบุคคลระดับต่าง ๆ

การวิจัยครั้งนี้ได้ผลบรรลุวัตถุประสงค์ทุกประการ เมื่อเปรียบเทียบผลการวิจัยที่ได้รับกับการวิจัยอื่นจะเห็นได้ว่าโดดเด่นก็ในเรื่องความสนใจของเด็กวัยรุ่น เช่น การวิจัยของนางสาวศิริรัตน์ เจริญศักดิ์ ซึ่งได้วิจัยเรื่อง "ความสนใจรายการโทรทัศน์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย" ปรากฏผลอันหนึ่งว่า นักเรียนชายส่วนใหญ่สนใจรายการโทรทัศน์เกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ และรายการข่าวมาก และนักเรียนหญิงส่วนใหญ่สนใจรายการข่าว รายการภาษา และวรรณคดีมาก

"เรื่องชกียวกัน", หน้า ๑๖๘

ที่สุด

Δ ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ในการวิจัย

๑. ตัวอย่างประชากร การวิจัยเรื่องนี้จำเป็นต้องใช้ประชากรมากคือประมาณ ~~๕๐๐~~^{๗๐๐} คน เพราะฉะนั้นจึงอาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ไม่สามารถเก็บแบบสอบถามได้ครบถ้วนตามจำนวนที่ส่งไป

๒. เวลา

ก. การส่งแบบสอบถามกระจายไปตามโรงเรียนต่าง ๆ ต้องใช้เวลานานมาก ถึงแม้ว่าผู้ใดจะทำการวิจัยในแนวที่ต่อไปควรจะกะเวลาให้รัดกุม เพื่อป้องกันความล่าช้า

ข. การส่งแบบสอบถามไปยังนักเรียนในระหว่างเทอมสุดท้าย อาจจะทำให้นักเรียนมีความสนใจในการตอบแบบสอบถามไม่มากพอ เนื่องจากเป็นเวลาที่นักเรียนมักจะสอบภาคปลาย

ดังนั้น ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่กล่าวมานี้ อาจทำให้การวิจัยคลาดเคลื่อนไปบ้าง แต่ก็เป็นส่วนน้อยเท่านั้น อย่างไรก็ตามจากปัญหากล่าวมาแล้ว อาจเป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัยรุ่นหลังให้ระมัดระวังแก้ไขปัญหาเหล่านี้ Δ

ขอเสนอแนะ

จากผลการวิจัยจะเห็นได้ว่า เด็กวัยรุ่นนิยมชมชอบโปรแกรมการศึกษาทางโทรทัศน์ไม่มากพอ และต้องการให้ทางสถานีโทรทัศน์จัดรายการต่าง ๆ สนองความต้องการ การจะจัดทำรายการการศึกษาใหม่คุณภาพดี ต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายฝ่ายด้วยกัน จึงใคร่จะเสนอแนะแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องต่อไปนี้ คือ

- ๑. รัฐบาล
- ๒. ผู้ดำเนินการ
- ๓. ผู้ชมรายการ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เด็กวัยรุ่น
- ๔. ครูอาจารย์ และผู้บริหาร
- ๕. ผู้ปกครอง

ข้อเสนอแนะต่อรัฐบาล

๑. รัฐบาลควรจัดตั้งหน่วยงาน คณะกรรมการหรือองค์การควบคุม (Control Agency) เพื่อทำหน้าที่ต่อไปนี้

- ก. กำหนดนโยบายและวางแผนเกี่ยวกับการดำเนินงานกิจการโทรทัศน์
- ข. ประสานงานระหว่างสถานีโทรทัศน์ต่าง ๆ และรัฐบาล
- ค. ควบคุมดูแลกิจการโทรทัศน์ให้บรรลุผลและมีคุณภาพประโยชน์แก่ประชาชนและประเทศ

ชาติ

ง. ตรวจสอบรายการทุกรายการ ก่อนออกอากาศเพื่อป้องกันมิให้มีสิ่งผิดปกติกหรือสิ่งที่ไม่สมควรเกิดขึ้นเมื่อนำไปออกอากาศ

จ. ตรวจสอบการรับฟัง เพื่อทราบการปฏิบัติงานที่แท้จริงของสถานีโทรทัศน์

๒. รัฐบาลควรส่งเสริมการให้สื่อมวลชนประเภทนี้ให้เป็นประโยชน์แก่ประชาชนในด้านการศึกษา ความรู้มากขึ้น เพื่อยกระดับมาตรฐานความรู้ทางการศึกษาของพลเมืองให้สูงขึ้น โดย

- ก. ส่งเสริมให้เอกชนจัดตั้งสถานีโทรทัศน์ศึกษา
- ข. รัฐบาลจัดตั้งสถานีโทรทัศน์การศึกษาเองเพื่อเป็นตัวอย่างให้สถานีโทรทัศน์อื่น ๆ

ดำเนินกิจการตาม

ข้อเสนอแนะต่อผู้กำเนิการ

๑. สนใจต่อความต้องการของประชาชน และพยายามรับฟังความคิดเห็นของประชาชนโดยเปิดโอกาสให้ผู้ชมรายการโทรทัศน์แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับรายการที่รับชม

๒. พยายามจัดรายการแต่ละประเภทให้มีสัดส่วนสัมพันธ์กัน

๓. ในการจัดรายการโทรทัศน์ ควรจะดำเนินนโยบายดังนี้

ก. รายการที่จัดแต่ละรายการควรพยายามสอดแทรกความรู้ด้านวิชาการทุกสาขาถ้าทำได้ เพื่อเป็นการเพิ่มพูนความรู้สติปัญญาแก่ประชาชน และเพื่อประชาชนจะได้นำความรู้ที่ได้ไปใช้ประโยชน์ได้อย่างแท้จริง

ข. การจึกรายการควรให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และนโยบายของรัฐ

ค. ไม่เสนอรายการอันอาจกระทบกระเทือนท่อนักเล สถาบัน หรือสังคม

ง. พยายามปรับปรุงรายการให้ทันสมัย แปรลก และใหม่อยู่เสมอ

จ. ควรมีความรับผิดชอบในรายการที่ผลิตออกไป โดยอาศัยหลักการที่ว่า เพื่อสร้าง
สรรความเจริญ ปลอดภัย ยกระดับการศึกษา ส่งเสริมรสนิยมของประชาชน เน้นว่ซึ่งคิดป่วัฒนธรรม
ส่งเสริมความสามัคคีและรักดีต่อดองคัประมุข

ฉ. ควรดกรายการหรือภาพยนตร์บันเทิงประเภทที่ทำให้เสื่อมเสียศีลธรรม หรือภาพ
ยนตร์ประเภทความอย ฆาตกรรมเขยาขวัງดงบาง เพราะการที่นำมาเสนอให้เด็กรับชมบ่อย ๆ อาจ
มีผลต่อเด็ก คือเด็กอาจเลียนแบบการกระทำนั้นมางโดยขาดการไตร่ตรอง

๔. ผู้ดำเนินการ เกี่ยวกับรายการโทรทัศน์ ควรให้ความร่วมมือแก่ทางโรงเรียนโดยจัด
เสนอรายการที่เป็นประโยชน์ทางด้านการศึกษาให้เพิ่มมากขึ้น

๕. ควรมีการวิจัยติดตามผลการออกอากาศทั้งทางกานเทคนิคและการจึกรายการโดยสม่ำเสมอ
เพื่อนำข้อเท็จจริง ขอเสนอแนะมาปรับปรุงรายการ การดำเนินการให้มีประสิทธิภาพ และ
ตรงตามความต้องการของประชาชน

ขอเสนอแนะสำหรับผู้ชมโดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กวัยรุ่น *

๑. ควรชมรายการ โทรทัศน์และรายการอย่างมีวิจารณญาณ มีจุดมุ่งหมาย รู้จักเลือกชม
และเลือกสิ่งที่เป็นประโยชน์จากโทรทัศน์มาใช้ประโยชน์ทางการศึกษา ไตร่ตรองโดยรอบคอบ
ก่อนจะเลือกปฏิบัติหรือเลือกเลียนแบบต่าง ๆ ที่ได้รับชมจากรายการ โทรทัศน์

๒. ควรให้ความร่วมมือกับผู้ดำเนินการหรือรัฐบาล โดยช่วยแสดงความคิดเห็นหรือเสนอ
แนะสิ่งที่ดีกว่าเป็นประโยชน์ในการปรับปรุงแก้ไขการจึกรายการต่าง ๆ ให้มีคุณภาพดียิ่งขึ้น

ขอเสนอแนะสำหรับครูอาจารย์และผู้บริหาร

๑. ครูหรืออาจารย์เป็นผู้ที่มีโอกาสใกล้ชิดอยู่กับเด็กมาก และเป็นผู้ที่มีส่วนที่จะช่วยแนะ
นำเด็กในเรื่องรายการโทรทัศน์ ควรจะปฏิบัติดังนี้

- ก. นำโทรทัศน์มาช่วยเสริมการ เรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
- ข. แนะนำส่งเสริมให้นักเรียน รู้จักเลือกชม และสนใจรายการที่ดีมีประโยชน์
- ค. ฝึกให้เด็กเป็นผู้รู้จักคิด ช่างสังเกต และชมรายการโทรทัศน์อย่างมีวิจารณญาณ
- ง. แนะนำให้นักเรียนติดตามเรื่องราวบาง เรื่องจากโทรทัศน์ โดยช่วยบอกเวลาของ รายการและสถานีที่จะออกรายการนั้น

จ. ครูควรใช้ความรู้ที่นักเรียนได้รับจากสื่อมวลชนประเภทนี้มาวัดผลร่วมกับความรู้ที่ครู สอนผ่านห้องเรียน

๒. อาจารย์หรือผู้บริหาร โรงเรียนควรให้ความสนใจกับสื่อมวลชนชนิดนี้ และควรมีความ เข้าใจว่าโทรทัศน์เป็นอุปกรณ์สำคัญที่จะช่วยเพิ่มพูนความรู้แก่นักเรียนของตน ดังนั้นแต่ละโรงเรียน ควรจัดโทรทัศน์ไว้ให้นักเรียน ได้ชมรายการพิเศษต่าง ๆ ในช่วงเวลาที่นักเรียนอยู่ที่โรงเรียน เช่น เมื่อมีการสาธิต การแสดง การอภิปรายที่เกี่ยวของกับการศึกษา ซึ่งจะมีประโยชน์ต่อนักเรียนก็ควร จัดให้นักเรียนได้รับชมรายการนั้น ๆ โดยทั่วถึง

ข้อเสนอแนะต่อผู้ปกครอง อภิปราย

- ก. ควรควบคุมเวลาในการชมโทรทัศน์ของบุตรธิดาให้ดูเฉพาะเวลา และให้ชมรายการ ที่น่าสนใจ และเหมาะสมกับวัยของเด็ก
- ข. ควรช่วยแนะนำบุตรธิดาให้รู้จักเลือกชมรายการที่ดีมีประโยชน์ เพื่อฝึกนิสัยในการชม โทรทัศน์ให้เด็ก และฝึกให้เด็กรู้จักพิจารณาตัดสินสิ่งต่าง ๆ ที่ได้รับชมอย่างมีเหตุผล
- ค. ควรปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างแก่เด็ก เมื่อถึงเวลาที่เด็กจะต้องทำการบ้าน อ่านหนังสือ ผู้ ปกครองไม่ควร เปิดเครื่องรับชมรายการต่าง ๆ ท่อไปอีก เพราะเสียงอาจรบกวนเด็ก หรือมีฉะนั้น เด็กก็ต้องการชมต่อไปอีก ไม่ตั้งใจทำงานเท่าที่ควร เพราะจิตใจจดจ่ออยู่ที่โทรทัศน์

ข้อเสนอแนะในการทำการวิจัยต่อไป

๑. ควร จะได้มีการวิจัยเปรียบเทียบความนิยมชมรายการการศึกษาทาง โทรทัศน์ของเด็ก รัศมีอายุต่าง ๆ

- ๒. การศึกษาถึงทัศนคติของครูและผู้บริหารต่อการถ่ายทอดวิทยานิพนธ์เพื่อการศึกษา
  - ๓. การศึกษาความพึงพอใจของบุคคลในอาชีพต่าง ๆ ต่อการถ่ายทอดวิทยานิพนธ์เพื่อการศึกษา
-